Παρῆλθεν ἤδη ὁ καιρὸς, ἀπήντησε τότε ὁ Λαφαγὲτ (1) εἰς τοὺς ἀποστόλους τῆς μοναρχίας· καὶ τοῦτο κατὰ δυστυχίαν ἐπίστευσεν ἀμέσως ὁ δέκατος Κάρολος! διότι εἶχε μὲν ἄλλας ἀρετὰς ὁ δυστυχὴς αὐτὸς μονάρχης, καὶ ἀναμφιβόλως ἠγάπα τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ἐστερεῖτο ἐκ φύσεως τῆς μεγαλοπραγμοσύνης ἐκείνης καὶ τῆς ἡρωϊκῆς καρτερίας, ἥτις ἀνταγωνίζεται πρὸς ἀπροσδοκήτους συμφορὰς· ἐσεμνύνετο δὲ μόνον ὅτι οὐδέποτε μετεβλήθη, ὁ δείλαιος! μὴ συλλογιζόμενος, ὡς φαίνεται, ὅτι ἐν μέσῳ τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀνατρέπουσι καὶ ἤθη καὶ παραδόσεις καὶ θρησκεύματα, ἡ ἀληθὴς πολιτικὴ δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα. Τὸ σῶμα τῆς κοινωνίας ὑπόκειται εἰς παντοίας νόσους· τί δὲ ἄλλο εἰμὴ θάνατος συμβαίνει εἰς τὸν πάσχοντα, ἂν ὁ ἰατρὸς ἀγνοῇ, ἢ δὲν τολμᾷ νὰ ποικίλῃ τὰ φάρμακα κατὰ τῶν παθῶν τὰ συμπτώματα;

Τὸ Σαὶν Κλοῦ ἦτο τότε ὡς στρατόπεδον, ὅπου συν ἤρχοντο τὰ τάγματα τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς ἐντελῶς ἐξησκημένα εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἔργα καὶ τὴν πειθαρχίαν. Ὁ διάδοχος τὰ ἐπεθεώρησεν· ἀλλ' ἐφάνη τόσον ἄθυμος καὶ μικρόψυχος, ὥστε μετέδωκε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς δισταγμούς του καὶ τὰς ὑποψίας του. Ἐν τούτοις ἐδόθησαν πολλάκις διαταγαὶ εἰς τὰ στρατεύματα, ἀλλ' ὀλίγῳ ὕστερον ἠκυρώθησαν. Ὅθεν παθόντος τοῦ ἠθικοῦ των περιέτρεχον καὶ αὐτὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς ἀγροὺς ζητοῦντα ἄρτον, τὸν ὁποῖον ἠγόραζον ὡς διὰ πλειστηριασμοῦ! Ἀλλ' αἰφνιδίως κατὰ τὴν νύκτα τῆς 30-31 ἐγένετο γενική τις κίνησις καὶ αἱ σημαῖαι ἀνεπετάσθησαν· οὐδαμοῦ ὅμως ἠκούετο ἀλαλαγμὸς πολέμου, οὐδαμοῦ ἐφαίνετο ὁ ἐνθουσιασμὸς, ὅστις προηγεῖται τῆς μάχης. Αἱ δὲ ἅμαξαι τῆς αὐλῆς ἠκολουθησαν σιωπηλῶς τὸν δρόμον τοῦ Villed' Avray, τὴν ὁποίαν τοσάκις διῆλθον αἱ ἔλαφοι, οἱ κύνες, ἡ συνοδεία τῆς βασιλικῆς θήρας ἀναγγελλομένη μακρόθεν διὰ τοῦ ὀξυτάτου σαλπίσματος τῶν βουκανιστῶν! Ἤδη δὲ τοὐναντίον τὸ πᾶν ἐσκυθρώπαζε, καὶ παντοῦ ἐπεκράτει βαθεῖα σιγὴ, διότι ἐτελεῖτο ἡ πένθιμος τῆς ἀποθνησκούσης βασιλείας κηδεία! Πόσον δὲ διήρκεσεν ἡ νεκρώσιμος αὕτη παράταξις; Ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἡ σεβαστὴ οἰκογένεια περιεπλανᾶτο ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, διεσπείρουσα πανταχοῦ τὸν ὀίκτον καὶ τὴν συμπάθειαν, θρηνουμένη λαθρσίως ἀπὸ τοὺς φρονίμους πολίτας, περιστοιχουμένη δὲ συγχρονως καὶ ἀπὸ εἰρωνικὸν σέβας τῶν νικητῶν.

Πόσον ἡ περιήγησις αὕτη συνέτριβε μάλιστα τὴν καρδίαν τῆς δουκίσης τῶν Βορδιγάλλων! Διότι δὲν ἔπασχεν ἁπλῶς, ἀλλ' ἔπινε τὸ δηλητήριον μέχρι τοῦ πυθμένος· καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ νέοι, οἵτινες ἴδομεν πρώτην τὴν ἐπανάστασιν ταύτην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπληροφορήθημεν ὅτι ὄσαν δίκαιοι οἱ φόβοι ἡμῶν, ἐλυπήθημεν τότε! Τὰ τηλεβόλα εὐθυβολούμενα χειρῶν νεοπείρων, ὁ κρότος τῶν πυροβόλων, οἱ ματίαι μεταφερόμενοι ἐπὶ σανίδων, ἡ μάχη τῶν ὁ φορητὸς τῶν λογχῶν καὶ τῶν ἀπηρχαιωμένων ὅπλ ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἡ σημαία ἐκείνη, τῆς ὁποίας μυστηριώδεις περιπέτειαι ἐφαίνοντο εἰς τὰς ἀναμν τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας ὡς μῦθος τιτθῆς, ἡ θερία τῆς κινήσεως ἐν μέσῳ καθωπλισμένου λαοῦ ἦχος τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδώνων καὶ ἡ νεκρώσ ἀκολουθία ψαλλομένη εἰς τοὺς ναοὺς ὑπὲρ σωμ τεθνεώτων, πάντα ταῦτα ἦσαν φρικτὰ καὶ ἀνήκου δυστυχήματα.

Ἐν τούτοις τὸ Σαὶν Κλοῦ, τοῦ ὁποίου διεκόθ τὴν χρονολογικὴν ἱστορίαν, διαμεῖναν ὡς κτῆμα τῶν Παρισίων ἀρχιεπισκοπῆς μέχρι τοῦ 1658 ρσσεν ὁ Λουδοβίκος ΙΔ'. καὶ ἐδώρησε πρὸς τὸν ἀ φόν του Δοῦκα τῆς Αὐρηλίας. Αὐτόθι συνεβη ἡ γῳδία τοῦ θανάτου τῆς Δουκίσης, διὰ τὴν ὁπ ἠκούσθη ἡ μεγαλόφωνος εὐγλωττία τοῦ Βοσσουέ «Ὦ νὺξ κακοδαίμων, ὦ νὺξ τρομερά! ὅτε ἀνήγ ὡς βροντὴ ἡ παράδοξος αὕτη ἀγγελία, ἡ Κυρία ἀ θνήσκει, ἡ Κυρία ἀπέθανεν» Ἴδομεν λέγει ἡ .. τὴν Κυρίαν ἐπὶ σκίμποδος ἔχουσαν γυμνὴν τὴν κε λὴν, τὸ πρόσωπον ὠχρὸν, τὴν ῥῖνα συνεσταλμένη τοὺς χαρακτῆρας τοῦ θανάτου· ἔτρεχον, ἤρχοντο, πήρχοντο εἰς τὸν θάλαμόν της οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐγέ οὐδένα παρετηρήσαμεν τεθλιμμένον· ὁ δοὺξ ἐφαίνετο νον ἐκστατικός! Καὶ ὅμως ἐκείνη ἦτο ἡ πολυπόθ καὶ ὡραία Ἑρρίετα τῆς Ἀγγλίας, τὴν ὁποίαν τοσ ἐλάτρευον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τῆς ὁποίας τὰ θέλ ἐκίνησάν ποτε τοσαύτην ζηλοτυπίαν εἰς τὸν Δοῦκα Αὐρηλίας!! ἤδη δὲ ἀπέθνησκεν ἐξαίφνης! ὁ ὠμίλει περὶ δηλητηριάσεως, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσ λαὸν κατὰ τοῦτο! ὅρ' οὖ μάλιστα ὁ Δοὺξ δὲν ἠ δυνε νὰ ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον (1) νυμφευθεὶς τ Παβαρίας Καρολίναν.

Μετὰ ταῦτα διῆλθον ἀλληλοδιαδόχως ἐκ τοῦ Κλοῦ ὁ καπηλικῆς κακοηθείας πλήρης ἀντιβα Φίλιππος, ὁ Λουδοβίκος ὁ ἐξ Αὐρηλίας, ὅστις μοναχὸς, ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος ἐξ Αὐρηλίας εὐτύχημα μέγιστον ἐνόμιζε τὸ νὰ ὑποκρίνητ τὰς κωμωδίας μετὰ τοῦ Colle, Saurin καὶ μοντὲλ καὶ τέλος Φίλιππος ὁ λεγόμενος τ τῆς. (2) Ὀλίγῳ δὲ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ Ἀντωνέτα (3) ἀγοράσασα τὸ Σαὶν Κλοῦ,

---

(1) *Ἀλλ' ὁ Λαφαγὲτ ἀπέθανε μετ' ὀλίγα ἔτη ἐλεγχόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως διὰ τὸ πρὸς τὴν Βασιλικὴν οἰκογένειαν ἀδίκημα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἀδικήματος τούτου πηγάσαντα εἰς ὅλην τὴν Γαλλίαν κακά. Τὴν αὐτὴν δὲ τύχην εἶχε καὶ ὁ Λαφὲτ, ὅστις διὰ τῶν θησαυρῶν του ὑπεστήριξε τὴν ἐπανάστασιν ἐκείνην.* Σ. Σ.

(1) *Τοιούτων ἀνδρῶν ἀπόγονος καὶ ἄξιος λιστα χειροτέρου πατρὸς ἦτο ὁ ἐπιβούλως κ σας ἐκ τοῦ θρόνου τὸν δέκατον Κάρολον, δοὺξ Αὐρηλίας.*

(2) *Πατὴρ τοῦ τελευταίου Βασιλέως τῆς Γ λίας Λουδοβίκου Φιλίππου, καλλωπιζόμενος ὀνόματος τούτου ὡς ζηλωτὴς δῆθεν τῆς δημο κῆς ἰσηγορίας.*

(3) *Καρατομηθεῖσα βασίλισσα τοῦ κατ σθέντος εἰς θάνατον τῷ 1790 Λουδοβίκου δε ἕκτου.*